

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iij. Quomodo conceptus obiectivus entis descendat ad inferiora, & ab
illis contrahatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Quæst. II. Sect. II. Concept. entis præscisus. 625

Solutio
primæ du-
bit.

Ad primam distinguitur maior : illud non præscinditur ab inferioribus, quod semper illa includit secundum eam rationem particularem, in qua differunt, concedatur maior; quod semper illa includit secundum rationem communem, in qua conveniunt, negatur maior. Ad minorem : sed conceptus entis semper includit rationes inferiores, secundum eam rationem communem, in qua conveniunt, concedo minorem; secundum eas rationes particulares, in quibus differunt, negatur. Debet enim, ut dixi, in ente quolibet particulari, v.g. in substantia, considerari ratio duplex, una in qua convenit cum accidente, estque v.g. habere essentiam; altera in qua differt ab accidente, & esse per se. Conceptus entis præscisus includit priorem illam rationem, in qua conveniunt; sed non includit posteriorem istam, in qua differunt, ideoque verè præscinditur ab inferioribus, licet inferiora non præscindantur ab eo, ut patebit ex statim dicendis.

Instantia.

Instantia. Ista ratio entis particularis, ut particularis, est reuera ens; sed conceptus entis generalis includit omne quod est ens; ergo conceptus entis generalis includit etiam omnes rationes entis particulares, ut particulares.

Respondetur distinguendo maiorem : ista ratio entis particularis, ut particularis est reuera ens solum in communi, negatur; tum in communi, tum in particulari, conceditur : conceptus generalis entis includit omne quod est ens, præcisè secundum rationem communem; non omne ens secundum rationes particulares.

Solutio
secundæ.

Ad secundam plenè dicitur *sect. 3.* Nunc paucis respondeo, duobus modis posse aliquid præscindi ab inferioribus : primò perfectè, ita ut illud concipiatur ab intellectu, non conceptis inferioribus; & vicissim concipi possint inferiora sine illo : secundò imperfectè, ita ut illud concipiatur ab intellectu non conceptis illo modo inferioribus, sed inferiora tamen non concipi possint sine illo, saltem implicite. Sic ergo ens præscindi potest ab inferioribus; cogitatur enim non cogitatis illo modo inferioribus; sed inferiora tamen concipi nequeunt sine ratione communis entis, saltem confusè concepta, ut docebit sequens sectio.

Ad argumentum igitur concedo primum antecedens, distinguitur consequentia : ergo ens non potest ab illis præscindi perfectè, concedo; imperfectè, nego. Ad probationem eadem distinctio locum habet : implicat aliquid perfectè præscindi ab eo, cui manet coniunctum, concedo; idest si id quod præscinditur, non solum possit cogitari absque inferioribus, sed inferiora etiam sine illo, certè non manet coniunctum; nec implicat aliquid imperfectè præscindi, & tamen coniunctum manere. Diligenter videlicet observandum est, discrimen hoc esse inter distinctionem realem & rationis, quòd realis non possit non esse mutua; si enim Petrus realiter distinguitur à Paulo, Paulus etiam necessariò distinguitur realiter à Petro : distinctio autem rationis non necessariò sit mutua; ens enim distinguitur ratione ab inferioribus, cum tamen inferiora non distinguantur ratione ab ipso ente. Eodem modo reliqua probatio solui potest; quod enim perfectè separatur, non manet coniunctum; quod separatur imperfectè, manere potest coniunctum. Et ex eo, quod ratio particularis, quæ manet præcisa ratione communi, sit ens, sequitur rationem communem entis obiectivam, præcisam non esse nisi imperfectè.

Ad tertiam responsio pendet ex dicendis *sect. 4.*
R.P. de Rhodens curs. Philosoph.

A Ad quartam respondeo, primò quidem rationem communem entis non eodem modo se habere ad inferiora, sicut se habet sapientia ad creatam & incretam; manifestum enim est quod ens est aliquid superius suis inferioribus; sapientiam verò esse aliquid inferius creato & increato. Secundò etiam respondeo, sapientiam in communi, neque ratione, neque realiter distingui à creatà & incretata, sed abstrahere ab utraque. Concedo ens prius dividi debere in creatum, & incretum, quam dividatur in sapientiam; sed nego rationem inferiorum entis, v.g. sapientiam, includere necessariò rationes omnes superiores analogas, in quas dividitur ipsum ens; sufficit enim ut includat aliquam ex illis.

Solutio
quartæ.

SECTIO III.

Quomodo conceptus obiectivus entis descendat ad inferiora, & ab illis contrahatur.

C Communis ratio entis nunquam reperitur solitaria, sed necessariò semper iungitur particulari cuiuspiam rationi entis, per quam propterea dicitur restringi, & contrahi. Quando ergo quaeritur, quomodo ens descendat ad inferiora, sensus est, quomodo communis illa ratio determinetur ad certam aliquam rationem entis; quod ut explicem, tria mihi video ponenda. Primò, utrum ratio entis contrahatur ab inferioribus per aliquid distinctum realiter : secundò, utrum contrahatur per aliquid distinctum ratione, seu an differentie includant rationem communem entis : tertio, utrum contrahatur per modum compositionis, idest, utrum differentie aliquid addendo contrahant, an verò tantum magis exprimendo id quod communis conceptus confusus dixerat.

S. I.

Utrum entis ratio communis contrahatur per aliquid distinctum realiter ab ipsa.

D Dicitur, utrum differentie, quæ determinant ens ad certam aliquam rationem talis entis, sint aliquid superadditum realiter rationi entis, & ab ea distinctum : quâ occasione quaeritur de gradibus eiusdem individui, utrum inter se differant realiter, an verò tantum conceptu.

Prima dubitatio.

Ratio autem dubitandi est primò, quia illa distinguuntur, quæ possunt separari : sed ratio entis potest separari à ratione substantie; reperitur enim etiam in accidente : ergo ratio entis distinguitur à ratione substantie. Eademque ratio probat, gradus metaphysicos eiusdem individui distingui; nam animalitas, quæ in Petro est, reperitur in brutis.

E Secundò, quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se : ratio substantie, & ratio accidentis identificantur realiter cum ente : ergo illæ identificantur inter se. Deinde eadem est ratio entis obiecta intellectui præscindenti, & existens à parte rei in ipso Petro : sed ratio entis obiecta intellectui præscindenti, non includit illo modo differentias : ergo neque illas includit à parte rei. Denique implicat ut aliquid realiter conveniat cum aliquo, & realiter ab eo differat secundum idem à parte rei : sed Petrus convenit cum omnibus rebus à parte rei secundum rationem entis, & secundum alias rationes differt : ergo illæ rationes inferiores à parte rei differunt.

Secundæ.

G G g

Tertio,

Tertia.

Tertio, eadem planè rationes ferè probant distinctionem graduum eiusdem indiuidui, quæ facile possunt applicari. Deinde illa distinguuntur realiter, quibus conueniunt prædicata contradictoria: sed animalitati & rationalitati conueniunt prædicata contradictoria; nam animalitati conuenit esse principium sentiendi, non rationalitati; ergo distinguuntur realiter. Imò si animalitas & rationalitas vnum sunt realiter, de quocumque prædicatur animalitas, prædicari debet rationalitas, & sic equus diceretur esse rationalis.

Ratio entis non est distincta.

Dico primò, rationem entis non distingui vllò modo realiter à differentiis, per quas contrahitur, sed conceptu tantum: v. g. in Petro, esse ens & esse substantiam, non sunt in Petro duo realiter distincta, sed vnum. Ita docet S. Thomas cum sua Schola, contra Scotum & Scotistas, qui distinctionem quandam formalem ex natura rei ponunt, quam tamen negant realem esse, vt constat *diff. 3.*

Probatio.

Ratio est, quia si ratio entis & ratio substantiæ distinguuntur realiter, sequitur quod vna non est alia; idest, sequitur quod ratio entis non est substantia, & quod substantia non est ens: hoc autem absurdum est, quia si substantia non est ens, sequitur quod illa est nihil: ergo in substantia ratio entis & ratio substantiæ non sunt duo distincta realiter. Deinde tota ratio, cur dicantur esse distincta realiter, est quia licet vnā concipere aliā non conceptā: hæc ratio nulla est, quia licet concipere rationem entis non conceptā Deitate; & tamen Deitas non distinguitur à ratione entis, cum qua est realiter vnum.

Gradus metaphysici an sint distincti.

Dico secundò, perfectiones essentielles eiusdem indiuidui, quas gradus vocant metaphysicos, non distinguuntur realiter, sed conceptu tantum. Ita etiam cum S. Thoma fusè probant Suarez *disp. 28. sect. 3.* Valques 1. p. *disp. 114. cap. 2.* Fonseca 4. *Metaphys. cap. 2. q. 1. sect. 4.* contra Scotum, & Scotistas.

Probatio.

Ratio est, quia nulla est necessitas ponendi distinctionem realem inter illos gradus; sola enim diuersitas definitionum non sufficit ad ponendam realem distinctionem; iustitia enim & misericordia Dei diuersas habent definitiones; & tamen illæ sunt indistinctæ: sed sola diuersitas definitionum dicitur esse causa distinctionis inter hos gradus: ergo nihil est necesse ponere talem distinctionem. Deinde, si gradus substantiæ, qui est in lapide, posset esse in Angelo, sequeretur vel quod lapis non est purè materialis, vel quod Angelus non est purè immaterialis.

Solutio primæ dubitat.

Ad primam respondeo, non probari eo argumento, nisi quod ratio entis, quæ est in accidente, distinguitur à parte rei ab ente quod est in substantia; hoc autem esse certissimum: non probari quod ens, quod est in substantia Petri v. g. distinguatur à substantia Petri; ab ea enim nulla vi separari potest. Idemque dico de perfectionibus eiusdem indiuidui; animalitas enim, quæ inest Petro, non potest esse in bruto, vnde illa distinguitur à bruto: sed animalitas Petri non distinguitur à rationalitate ipsius Petri.

Solutio secundæ.

Ad secundam respondeo, inferiora entis non identificari vni tertio; quia licet inferiora entis singula identificentur cum ratione entis quam habent, non tamen plura eidem rationi entis identificantur, sed diuersis. Deinde distingo illam maiorem: ratio entis obiecta intellectui præscindenti, & à parte rei existens, eadem est adæquatè, nego; eadem est inadæquatè, concedo; idest ratio entis

A à parte rei existens in Petro non obicitur intellectui præscindenti secundum omnia illa quæ dicit, vel quæ includit à parte rei existens; nam à parte rei existens dicit rationem substantiæ, quam non dicit prout obicitur intellectui. Vnde distingui etiam potest minor: sed ratio entis obiecta intellectui non includit differentias prout substat præcisiōi, concedo; prout est à parte rei, nego. Denique falsum est, quod additur, esse impossibile vt aliquid secundum idem realiter conueniat cum aliquo, & ab eo differat, modò non differat secundum idem formaliter. Ratio est, quia si eadem res, quæ fundamentum est conuenientie, non esset etiam fundamentum disconuenientie, omnis conuenientia, seu similitudo esset identitas: nam vt similitudo non sit identitas, debet in aliquo conuenire, in aliquo differre.

B Ad tertiam respondeo, sæpe dictum esse, quod prædicata contradictoria conuenire possunt eidem realitati secundum diuersas formalitates, non ratione eiusdem. Neque verum est, quod rationalitas possit prædicari de quocumque potest prædicari absolute animalitas; nam de equo non prædicatur animalitas, quæ est in homine, sed alia diuersa; idè de illo non potest dici rationalitas.

§. II.

Utrum ratio entis contrahatur per differentias, in quibus includatur formaliter.

C Ratio ergo entis, vt dixi, realiter includitur in differentiis, per quas determinatur ad certum aliquod genus entis. Sed difficultas maior est, utrum etiam formaliter illam includant; idest, utrum sicut ratio entis cogitari potest sine differentiis contrahentibus, ita differentia possint cogitari sine ratione communi entis.

D Ratio dubitandi est primò, quia si perfectas includit formaliter rationem entis, conuenit cum aliis differentiis per quas contrahitur ad alia summa genera, & ab iisdem disconuenit, quia facit differre substantiam à quantitate, qualitate, &c. Consequens illud falsum est, quia perfectas ita esset resoluibilis in duos conceptus; vnum in quo conuenit, alterum in quo disconuenit: sed perfectas non est resoluibilis in duos conceptus, quod probatur. Substantia dicit necessariò plus aliquid quam perfectas; totum enim maius est sua parte: sed si perfectas resoluatur potest in duos conceptus, substantia nihil dicit quod non dicat perfectas, cum utraque dicat rationem entis: ergo perfectas non est resoluibilis in duos conceptus.

E Secundò, si perfectas in ratione entis conuenit cum aliis, & differt per alteram rationem, dabitur processus in infinitum quando resoluentur conceptus; si enim præscindatur id in quo perfectas conuenit, adhuc manebit aliquis conceptus, quo differt ab iis, quæ non sunt perfectas: rursus autem quæretur, an in isto conceptu includatur ratio entis, an non; sicque in infinitum progressi licebit. Imò sic substantia conuenit cum accidente formaliter per idem, in quo disconuenit.

Tertio: idè conceptus differentiarum entis dicitur non præscindere à conceptu entis, quia confusè illum includit: sed conceptus entis confusè includit conceptum perfectatis; attributa enim superiora confusè continent sua inferiora: v. g. genus cum abstrahatur abstractione vniuersali, necessariò est aliquod totum confusum: ergo si differentia entis non præscinduntur ab ente, conceptus etiam

etiam entis non præcindetur à differentiis contrahentibus.

Differentia includent ens. Dico primò, ens includi essentialiter in omnibus differentiis à quibus contrahitur, & generatim in omnibus suis attributis; siquæ differentia per quas ens determinatur, non præcinduntur ab ente. Communis sententia est Doctorum apud Suarezem *disp. 2. sect. 5. n. 16.*

Probatio. Ratio est, quia illud essentialiter & formaliter includit rationem entis, cuius conceptus obiectivus, prout respondens apprehensioni, aliquam includit realitatem, seu aliquam essentiam non merè fictam; hæc enim est ratio entis: sed omnis differentia contrahens rationem entis in suo conceptu obiectivo aliquam includit realitatem, cum non sit merum nihil: ergo quælibet differentia entis in suo conceptu includit rationem entis. Deinde differentia illa entis, quæcunque sit, habet aliquos effectus & proprietates reales: hoc est habere rationem entis: ergo quælibet differentia entis includit formaliter rationem entis.

Denique si differentia istæ non essent formaliter ens, essent ut sic merum nihil, neque differentia à chimæra.

Includunt confusè. Dico secundò, differentias contractivas entis, v. g. perfectitatem; non continere distinctè, sed confusè tantum rationem entis, adeò ut conceptus eius non sit multiplex resolvable in duos conceptus distinctos; sed vnicus resolvable in conceptum confusum, in quo convenit cum aliis; & distinctum, in quo disconvenit.

Probatio. Ratio est illa, quæ opponebatur, quia si perfectitas includeret distinctè ac explicitè rationem entis, diceret totum illud quod dicit substantia, cuius tamen est veluti pars; differunt ergo ambæ, quod substantia duos dicat conceptus distinctos, in quos resoluatur, nempe continet distinctè conceptum entis, & conceptum perfectitatis; perfectitas autem sit vnicus conceptus irresolvable, ex eo quod confusè tantum dicat conceptum entis, conceptum autem perfectitatis distinctè. Vnde

Solutio primæ dubit. Ad primam clara responsio est, perfectitatem cum se habeat ad modum differentia, simplici quodam conceptu distincta, concipi adæquatè; substantiam verò cum sit aliquod totum conceptum, habere duplicem conceptum omnino distinctum.

Instantia. Instabis conceptus ille distinctus perfectitatis ut sic, necessariò est ens, cum non sit explicitè purum nihil: ergo ille conceptus perfectitatis est resolvable in plures conceptus distinctos.

Respondeo conceptum illum perfectitatis ut sic, esse necessariò ens confusè, non esse necessariò ens distinctè; neque hinc sequitur, quod sit purum nihil, nam ad hoc sufficit ut confusè includat rationem entis.

Solutio secundæ. Ad secundam respondeo, non dari processum infinitum in conceptu differentiarum entis, quia regula est receptissima, quod in faciendis resolutionibus, quoties sit progressus ad aliquid eiusdem rationis, sistendum est in primo quo, idest in eo à quo cæpit fieri progressus, ut probabitur deinceps in pluribus exemplis. Quoniam igitur perfectitas, prout nostro modo intelligendi distinguitur ab ente, ipsamque contrahendo constituit substantiam, se habet ut quo, idest ut constitutum, sistendum in ea est, & dicendum perfectitatem esse seipsam ens & perfectitatem, atque secundum eundem conceptum simplicem habere rationem convenientiæ, ac disconvenientiæ ab

R. P. de Rhodis curs. Philosoph.

aliis modis, quibus ens contrahitur. Quemadmodum differentia simplicissima, quam in aliqua re possumus imaginari, secundum vnum eundem conceptum suum convenit cum aliis differentiis in eo quod sit differentia, & disconvenit in eo quod sit talis differentia, non autem plures conceptus, alioqui procederet in infinitum. Eodem modo dicendum est, perfectitatem, quæ est id quo ratio entis determinatur ad substantiam, & quo substantia differt ab accidente, vno, eodemque simplici conceptu suo determinare posse ens ad seipsam, & seipsam constituere ac distinguere ab omnibus aliis; siquæ cessat processus in infinitum.

B Ad tertiam respondeo, ens non contineri eodem modo in perfectitate, quo perfectitas continetur in ente; nam in conceptu proprio perfectitatis ratio entis actualiter includitur, etiam ut perfectitas subest conceptui nostro ipsam distinctè apprehendenti; quia non possumus illam concipere, nisi sub aliqua ratione realitatis: idè perfectitas includit actualiter rationem entis, sed confusè. At verò ens, & quæcunque ratio superior abstracta continet inferiora sua confusè, potestate tantum, non actu; ita ut de illis nullo modo tunc cogitur actu, quando cogitur communis ratio entis: v. g. si explicetur, quid significet ratio illa entis, non dicetur quod significet substantiam. Si verò explicetur quid significet perfectitas, dicitur quod significat ens quod in alio non existit. Igitur licet à parte rei, sicut rationes superiores includuntur in inferioribus, sic rationes inferiores in superioribus includantur, seu potius vnum sint indistinctum; nostro tamen modo intelligendi rationes superiores non includunt inferiores nisi potentia, eo modo quo dicunt Dialectici, quod genus potentia tantum includit species, quia intellectus actu concipiendo genus, v. g. animal, non debet actu cogitare de speciebus, v. g. de homine & bruto; sed confusè tamen & potentiali quodam modo attingit hominem & brutum cogitando animal; quia ea ratione cogitat animal, quæ animal est in potentia, seu in quadam indifferencia ut contrahatur per rationale ad hominem, vel per irrationale ad brutum; & hæ ipsæ differentia potentia quadam continentur in animali, quatenus illi ipsi supposito, cui convenit animalitas distinctè cogitata, convenit etiam rationalitas, vel irrationalitas; quod suppositum confusè apprehenditur dum apprehenditur animal, sicut materialiter & identice significatur nomine animalis.

Solutio tertiæ.

§. III.

Utrum ratio entis contrahatur à differentiis per modum compositionis.

Dupliciter perfectitas v. g. intelligi potest contrahere rationem communem entis. Primò addendo aliquid communi illi rationi, quod contentum non erat in conceptu communi; hoc est contrahere per modum compositionis. Secundò nihil addendo communi huic conceptui, quod ille non diceret, saltem implicite; sed tantum explicitè dicendo, quod ille dicebat confusè; quod est contrahere per expressiores conceptus. Difficultas igitur est, utrum priori eo modo ens contrahatur, an verò posteriori.

Ratio autem dubitandi primò est, quia pars non potest esse totum; sed si differentia inferior con-

Contrahi per modum compositionis.

Prima dubitatio.

G G g 2 trahat

eratur ens per modum compositionis, pars erit totum, ut patet: ergo ens non contrahitur à differentiis per modum compositionis. Deinde sequeretur substantiam bis includere rationem entis; includit enim illam speciali aliquo modo, quo eam non includit perfectas; & includit præterea perfectitatem, in qua ratio entis includitur.

Secunda. Secundò si ens contrahitur per veram compositionem, sequitur ens in abstracto non posse prædicari de omnibus inferioribus, etiam abstractè sumptis: hoc falsum est, quia rectè dicitur, *perfectus est entis*; cum tamen dici, nequeat *rationalitas est animalitas*.

Tertia. Tertiò saltem valebit hæc prædicatio, *Humanitas est animalitas*; quia animalitas includitur in humanitate, sicut entitas includitur in perfectitate.

Ensis contrahitur per compositionem. Dico tertiò, ens contrahi ad inferiora per modum compositionis metaphysicæ imperfectæ, non autem per conceptum solum expressorem. Contra Suarem, qui censet ens contrahi ad substantiam eo tantum, quod conceptus ille confusus sit conceptus expressus. Sed sane non video, quomodo stare hoc possit cum eo quod ipse docet Suares, ens ita præcindi ab inferioribus, ut conceptus eius obiectivus illa non includat: hic autem asserit conceptum eius obiectivum esse conceptum confusum omnium inferiorum.

Probatio. Ratio ergo est, quia tunc est vera compositio metaphysica, quando totum aliquod resolvi potest in duos conceptus, quorum unus superaddit aliquid quod non est contentum in conceptu alterius: sed substantia resolvi eo modo potest, cum conceptus entis, ut probatum est, ita præcindatur à conceptu perfectitatis, ut nullo modo illum includat: ergo manifestum est quod ens contrahitur à suis differentiis per modum compositionis, non autem per expressos tantum conceptus.

Addebam autem illam esse compositionem metaphysicam, in qua scilicet partes componentes sola ratione distinguuntur, cum tamen in compositione physica distinguantur realiter. Deinde imperfecta duntaxat est, quia compositio metaphysica, alia perfecta est, cuius neutra pars alteram includit; sic enim homo componitur ex animali, & rationali: alia est imperfecta, in qua duæ sunt partes conceptu distinctæ; sed ita ut una pars includat saltem confusè alteram. Patet autem, quod ens contrahitur per differentias sola ratione distinctas, in quibus formaliter confusè includitur.

Solutio primæ dubitationis. Ad primam respondeo verum esse quod in compositione perfecta pars nullo modo est totum; in compositione imperfecta una pars est confusè totum. Deinde dico substantiam non nisi semel includere rationem entis, quia perfectas quando sola est, includit quidem rationem entis confusè; quando autem non est sola & præcisa, tunc non includit amplius rationem entis confusè, sed distinctè; cum eo ipso quod est in ipsa substantia, ratio entis illi adueniat distincta.

Solutio secundæ. Ad secundam respondeo, discrimen esse inter prædicatum *ens*, & alia omnia prædicata, quia ens transcendens est, idest includitur in conceptu cuiuslibet differentie inferioris, siue illa sumatur concretè, siue abstractè. Cum ergo rationalitas v. g. includat formaliter saltem confusè rationem entis & entitatis, rectè dicitur, *Rationalitas est ens*, vel, *est entitas*. Alia verò prædicata generica, licet contineantur in suis inferioribus secundum rectam lineam categoriæ subiectis, quan-

do sumuntur concretè, non continentur tamen in illis abstractè sumptis; idè malè diceretur, *Animalitas est rationalitas*; significaret enim quod conceptus animalitatis includeretur in conceptu formali rationalitatis; quia nomina abstracta sumi debent in sensu formali, cum significant ipsas formas.

Ad tertiam respondeo, prædicationem hæc, *Humanitas est animalitas*, non mihi videri bonam, quia in ea animalitas significatur purè ut pars, que nimirum à rationalitate præcisa & quasi separata sit; quod autem prædicatur, debet prædicari ut totum quoddam, idest significari per modum totius. In eoque differt entitas ab animalitate, alii, que prædicatis quibuscumque; quia cum entitas includatur in omnibus rationibus inferioribus, etiam abstractis, non potest se habere per modum parte partis; semper enim includetur in quibuscumque aliis comparibus; & ita verum est dicere, *Humanitas est entitas*; quia quicquid est in humanitate, includit entitatem. Secundò tamen, licet vera esset hæc propositio, *Humanitas est animalitas*, quam multi approbant, adhuc tamen ens differret ab aliis attributis genericis, quod non tantum liceat dicere, *Humanitas est entitas*, sed etiam, *humanitas est ens*. Quamvis autem dicere liceat, *Humanitas est animalitas*; dicere tamen non licet, *Humanitas est animal*; quia videlicet ens non plus dicit, quam entitas, sed voce tantum differunt, quatum una est abstracta, altera concreta. Animal autem plus dicit quam animalitas, cum dicat suppositum & naturam; quam ultimam solum dicit animalitas.

SECTIO IV.

Utrum ille conceptus entis sit univocus ad inferiora, an verò analogus.

Supposita præcissione conceptus entis, in quibus tamen continetur confusè saltem, adhuc disputatur, utrum ille conceptus respectu eorum inferiorum ad quæ descendit, dici debeat univocus, an verò analogus; quod enim æquivocus non sit, omnibus compertum est. Univocus erit si conceptus ille communis & præcise ipsius entis non solum commune nomen habeat, sed etiam rationem communi nomine significatam omnino eandem. Erat analogus, si commune quidem habeat nomen, sed rationem substantiæ significatam eo nomine partim eandem, & partim diversam. Univocum esse volunt Scotistæ cum Magistro suo, quibus accessere pauci Recentiores. Etsi analogum contendunt Thomistæ, quos plures sequuntur Doctores: quam ego controuersiam esse opinor de sola vocum significatione.

Ratio tamen dubitandi primò est, quia licet conceptus entis sit de conceptu substantiæ, tamen conceptus substantiæ non est vilo modo de conceptu entis: ergo non potest conceptus entis fieri analogus per conceptum substantiæ. Probatur consequentia. Nulla res fieri potest quidditative diversa per id quod est extra ipsius quidditatem; quia fieri quidditative diversum, est fieri diversum intrinsecè: sed conceptus substantiæ non est de quidditate ipsius entis, cum sit extra illum: ergo conceptus entis non potest fieri analogus per rationem substantiæ, à qua planè abstrahit.

Secundò univoca illa sunt, quorum idem est nomen